

Aydınlanmaya Düşen Gölge
Santimentalizm
Tepedelenizade Hüseyin Kamil

Yazar
İmran Gür

ISBN: 978-605-9247-91-7

1. Baskı
Aralık, 2017 / Ankara
100 Adet

Grafiker®
Yayınları
Yayın No: 259
Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt

Grafiker®
Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6
06520 (Oğuzlar Mahallesi)
Balgat-ANKARA
Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx
Faks : 0 312. 284 37 27
E-mail : grafiker@grafiker.com.tr
Web : grafiker.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	7
GİRİŞ	11

I. BÖLÜM

MODERN TÜRK EDEBİYATININ OLUŞUM SÜRECİ OLARAK SANTİMANTALİZM	17
---	----

II. BÖLÜM

ARALIKTAN GELEN HÜZÜN SANTİMANTALİZM

1. Santimantalist Bir Yaşam Alanı Olarak Tepedelenlize Hüseyin Kamil (1865/1281-1921/1337).....	29	3
2. Santimantalizmin Oluşum Kaynağı Olarak Edebiyat	34	
3. Şiire İlham Veren Düşünce: İkincilik, Gölge Karakter Problemi; Tepedelenlize Hüseyin Kamil'in Şiirinin Oluşumu Santimantalizm ilişkisi	43	

III. BÖLÜM

SANTİMANTALİZMİN ÖZNELEŞMESİ SÜRECİ OLARAK ŞİİR

1. Tepedelenlize Hüseyin Kamil'in Eserlerinin Yayın Süreci.....	49	
1.1. Gülşen'de Yayımlanan Yazıları	49	
1.2. Sebat'ta Yayımlanan Yazıları.....	50	
1.3. 1303-1305 (1887-1889) Yılları Arasındaki Yazıları.....	51	
1.4. Mirsad'da Yayımlanan Yazıları.....	51	

1.5. 1894-1902 Arasında Yayımlanan Yazıları.....	53
1.6. Tepedelenlizde Hüseyin Kamil'in Kitaplaşmış ya da kitaplaşacağı bildirilen–taranandergilerde- eserlerinin listesi.....	54
2. Santimatalizmin Özneleşme Biçimi Olarak Şiir Biçim İlişkisi.....	55
2.1. Tepedelenlizade Hüseyin Kamil Şiiri ve Santimantal Duyuş Tarzının Biçim Endişesi Olarak.....	58
2.2. Santimal Düşüncenin Belirim Düzlemi Olarak Özneleşen Şiir	65
SONUÇ	77
TEPEDELENLİZADE HÜSEYİN KAMİL'İN ESERLERİNDEN ÖRNEKLER	81
KAYNAKLAR	91

Teşekkür

*Bana anlamında olmadığım, henüz kendisiyle
buluşmadığım geçmişimi şimdide kendisiyle
yeniden şekillendirme imkânını başıslayan;
2011'den 2018'e evrilen süreçte aralıksız her
anımı bizzat kendisiyle yaşadığım, beni yoktan
vareden, varlık âleminin tek ve eşsiz yaratıcısı
Rahman ve Rahim olan Allah'a sonsuz minnet ve
şükranlarımı sunuyorum.*

İmran Gür

ÖN SÖZ

Modern Türk Edebiyatında Santimentalizm Tepedelenlizade Hüseyin Kamil adını taşıyan bu kitap, 1999-2001 yılları arasında yüksek lisans tezi olarak hazırlanan ve biyografi niteliğinde olan “Tepedelenlizade Hüseyin Kamil Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri” adını taşıyan yüksek lisans tezinin yeniden düzenlenerek kısmen genişletilip yeni bir dikkatle kitaplaştırılmasından oluşmaktadır. Kitabın yüksek lisans tezi olarak hazırlanması sürecinde Tepedelenlizade Hüseyin Kamil’in yazıları, şiirleri, roman ve tiyatroları 1884-1896 sürecinde yayımlanan altmıştan fazla derginin taranarak yüksek lisans tezinde tam listesiyle ortaya konulmuştur. Taranan dergilerden hareketle hazırlanan Tepedelenlizade Hüseyin Kamil’in müstakil kitap olarak yayımlandığı tespit edilen eserlerine ulaşılamamıştır. Yüksek lisans tezinin hazırlanması sürecinde ağırlıklı olarak Süleymaniye, Atatürk Kütüphanesi ve Galatasaray Lisesi Kütüphanesi arşivleri taranmış büyük oranda Hakkı Tark Us kütüphanesinde oldukları tespit edilen müstakil eserlerine ise çalışmamızı hazırlarken karşılaştığımız iki temel problem nedeniyle ulaşmak mümkün olamamıştır. Bu problemlerden ilki büyük oranda kütüphane çalışması gerektiren yüksek lisans çalışması sürecinin büyük İstanbul Depremi -Marmara depremi-yle -1999- çakışması, bu nedenle de kütüphanelerin uzun süre kapalı kalmasıdır. İkincisi, Tepedelenlizade’nin eserlerinin ulaşamadığımız önemli bir kısmının Hakkı Tarık Us kütüphanesinde bulunmasıdır. İki nedenle tüm ısrar ve çabalarımıza rağmen Hakkı Tarık Us Kütüphanesini kullanmamıza izin verilmedi. Birincisi, o günlerde Hakkı Tarık Us Kütüphanesi içindeki eserlerin dokunulamayacak kadar yıpranmış

olması nedeniyle kullanıma kapatılması ve eserlerin elle dokunulduğunda dağılacak durumda olması nedeniyle o günlerde kütüphanedeki eserlerin özel yöntemlerle kurtarılmasının planlanmasıydı. Bu konuda kendisine başvurduğumuz Prof. Dr. Necat Birinci kütüphane'nin bu durumundan söz ederek "umarım bu işi bizimkilere değil, Amerikalılara yaptırırlar, bizimkiler girerse kütüphane bir daha kullanılamaz." Diyerek bu çok önemli kütüphanenin durumundan söz etmişti. Kütüphanenin kullanımıyla ilgili ikinci temel problemse kütüphanenin yıllardır vakıflar genel müdürlüğü ile Hakkı Tarık Us'un mirasçıları arasında mahkemelik olmasıydı. Bu nedenle kütüphane'nin anahtarı sahaflar çarşısındaki bir ayakkabıcıdan temin edilebiliyordu. Bizden önce kütüphaneye girenler uzun süre bu yöntemi kullanmışlar ve çalışmaları için malzemeyi bu şekilde elde etmişlerdi. Fakat bizim yüksek lisans çalışmamız sırasında bu durum mümkün olmadı. Yine bu konuda kendisine başvurduğumuz bu dönemle ilgili iki çalışması bulunan ve vaktiyle bu kütüphaneyi kullanarak çalışmalarını gerçekleştiren Prof. Dr. Fatih Andı da bize aynı şeyleri söyledi.

Tepedelenlizade Hüseyin Kamil'in taranan dergilerden elde edilen şiir, tiyatro ve tenkitleri yüksek lisans çalışmasını gerçekleştirecek ve gerek sözkonusu 1884-1896 arasındaki dönemi anlamımıza gerekse Tepedelenlizade'nin şiirini, edebiyata bakışı ve kendi devrindeki problemleri ortaya koymaya yetecek düzeyde olduğu için yüksek lisans çalışması tamamlandı. Diğer taraftan Tepedelenlizade Hüseyin Kamil'in kütüphane çalışması sonucunda elde edilen kitapları sonradan ayrıca Arap Alfabetinden Latin alfabesine çevrilebilir küçük bir inceleme yazısıyla kitaplaştırılabilirdi fakat sonraki dönemde biz bunu gerekli görmedik.

Tepedelenlizade Hüseyin Kamil'in Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri adını taşıyan yüksek lisans çalışması yeni bir dikkatle gerek devrin temel yönelimleri gerekse Tepedelenlizade'nin bu dönem içindeki durumuyla ilgili bakış açımızın değişmesi, gelişip yetkinleşmesi nedeniyle kitaplaştırılmıştır. Batılılaşma dönemi Türk Edebiyatının isimlendirilmesinden başlayarak dönemlere ayrılmasında temel yönelimlerinin belirlenmesiyle ilgili düşüncelerimiz, bu konudaki yazılarımız, Batılılaşma dönemi Türk Edebiyatı içinde ara nesil olarak ifade edilen sözkonusu dönemi yeniden değerlendirerek tüm dünyada ortak gerçekleşen değişim ve dönüşümü Batılılaşma değil fakat evrensel ölçütlerde modernleşme süreci ve bu süreci de modern insanın dolayısıyla modern edebiyatın oluşum süreci bağlamında değerlendirerek Türk Edebiyatı'nı modernleşme sürecindeki yönelim ve belirleyicilerine göre okumanın temel bir gereklilik olduğunu ortaya koymuştur. Aydınlanmaya Düşen Gölge Santimantalizm Tepedelenlizade Hüseyin Kamil adını taşıyan kitap bu tarz bir düşünme ve okumanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Türk Edebiyatı'nda bu tarz bir okuma için geç bile kalındığı kanaatindeyiz.